

BALANCE AKTEN

Nordisk samarbejde om
Uddannelse for Bæredygtig Udvikling

Et projekt fra Idébanken, Ekocentrum og Øko-net til
FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling 2005-2014

Vil I være med i projekt Balanceakten?

Vi har kaldt dette fællesnordiske projekt om Uddannelse for Bæredygtig Udvikling for Balanceakten efter projektets symbol – en række skulpturer, som er skabt af billedhuggeren Jens Galschiøt og som pryder dette hæfte, som et konkret og visuelt symbol på den balance bæredygtighed kræver.

Vi inviterer og opfordrer hermed alle Nordens uddannelsesinstitutioner til at tilslutte sig Balanceakten og det vigtige arbejde, der ligger i projektet og dets proces for en bæredygtig udvikling. De institutioner, der tilslutter sig, forpligter sig til at arbejde for Balanceaktens 7 værdier og at nå dets 3 mål. De 3 mål er understøttet af en række ambitioner, der skal arbejdes med i processen.

De 3 overordnede mål, er at:

- Undervisningen omfatter bæredygtighed i teori og praksis
- Institutionens drift er bæredygtig
- Institutionen skaber folkeoplysning samt folkelig og politisk debat om bæredygtig udvikling

Netværk og årsmøde

Det ligger i projektets idé, at de tilsluttede institutioner danner et netværk, hvor de kan udveksle erfaringer og ideer og videreudvikle projektet. Det sker via projektets hjemmeside, hvor alle deltagende institutioner præsenteres, og hvor der etableres en idébank og et debatforum.

Det er målet at der afholdes et årligt møde, hvor alle tilsluttede institutioner samles, dels for at gøre status over, hvor langt de enkelte institutioner er nået med at opfylde Balanceaktens overordnede mål, dels for at udveksle erfaringer og ideer vedr. arbejdet og endelig for at sætte nye, fælles mål og ambitioner for projektet.

De uddannelsesinstitutioner, der tilslutter sig Balanceakten får ret til at bruge projektets symbol og navn i deres formidlingsmateriale, eksempelvis i brochurer, på hjemmeside og på brevpapir.

Hvorfor Uddannelse for Bæredygtig Udvikling

På FN's Konference for Miljø og Udvikling i Rio de Janeiro i 1992 vedtog verdens lande Agenda 21 – en dagsorden for bæredygtig udvikling i det 21. århundrede. Heri står der blandt andet, at *“uddannelse er afgørende for at fremme en bæredygtig udvikling og forbedre menneskers evne til at løse miljø- og udviklingsproblemer”*.

Ti år efter, i 2002, blev der ved et nyt FN-verdenstopmøde i Sydafrika gjort status over landenes fremskridt i bæredygtig retning. Her blev det for alvor slået fast, at uddannelse er et af de vigtigste redskaber i arbejdet for en bæredygtig verden. Efterfølgende vedtog FN derfor, at der skal gennemføres et tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling i perioden 2005-2014 for at sætte skub i udviklingen af Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

FN's organisation for uddannelse, forskning og kultur, UNESCO, er koordinator for tiåret. Nationalt har regeringerne og UNESCO's nationalkommission i de enkelte lande ansvaret for at gennemføre tiåret.

UNESCO's vision for tiåret lyder:

“En verden, hvor alle har mulighed for at få udbytte af uddannelse og lære de værdier, adfærd og livsformer, der støtter op om en bæredygtig fremtid og positiv samfundsmæssig forandring”.

Norden kan spille en central rolle

Men initiativer fra regeringer og en international organisation er slet ikke nok til at leve op til ånd og bogstav i Agenda 21. Et af de centrale temaer i Agenda 21 er netop, at en bæredygtig udvikling kun kan sikres med bred folkelig deltagelse og aktiviteter på græsrodsniveau. Det gælder også for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling. Norden er i den forbindelse unik på to områder: Vi har i de nordiske lande en historisk tradition for meget aktive folkelige organisationer, som såvel befolkninger som regeringer lytter til.

Og vi har en historisk tradition for folkeoplysning og debat. Samtidig har vi sproget til fælles og kan derfor nemt kommunikere på tværs af grænser.

Derfor tror de tre nordiske folkeoplysningsorganisationer: Øko-net (Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis) i Danmark, Stiftelsen Idébanken i Norge og Stiftelsen Ekocentrum i Sverige, at vi i Norden kan komme til at spille en central rolle i realiseringen af Uddannelse for Bæredygtig Udvikling ved at gå forrest, udvikle konceptet i fællesskab og med vore eksempler vise resten af verden, hvordan det kan gøres.

Vi har derfor udviklet og fået støtte til dette projekt, som vi nu inviterer skoler og uddannelsesinstitutioner i hele Norden til at deltage i. De tre organisationer danner tillige projektets styregruppe.

Balanceaktens 7 værdier

Projektet bygger på 7 værdier for bæredygtig udvikling og Uddannelse for Bæredygtig Udvikling, som de deltagende institutioner tilslutter sig som grundlag for deres arbejde:

- 1** Vi vil tage hensyn til kommende generationer, og vil derfor vurdere følgerne af vore handlinger i et langsigtet perspektiv.
- 2** Vi erkender, at vi kun har én klode med begrænsede ressourcer og kapacitet, og vi vil derfor prioritere miljø- og resourceansvar.
- 3** Vi erkender, at vi lever i en verden med ulige fordeling, og at det derfor er vores moralske ansvar at arbejde for en mere ligelig global fordeling af klodens ressourcer og goder.
- 4** Vi indser, at alle må deltage for at løse de globale udfordringer og vil derfor bidrage hertil samtidig med, at vi arbejder for at styrke demokratiet på alle niveauer.
- 5** Vi vil søge ny problemløsende viden på tværs af faglige grænser og vil uddanne mennesker, der føler et globalt medborgerskab med bevidsthed om miljømæssige og sociale problematikker.
- 6** Vi vil vise sammenhængen imellem ord og handling ved at arbejde efter bæredygtighedsprincipper i den daglige drift og praksis.
- 7** Vi vil bidrage til en folkelig og politisk debat om bæredygtighed og være synlige og debatskabende i samfundet – såvel omkring værdierne som omkring hvilke tiltag, der kan lette vejen til bæredygtig praksis.

Bæredygtig udvikling handler om fremtiden, forvaltet nu!

Om at tage højde for resultatet af nutidige handlinger, der rammer en anden, til en anden tid og på et andet sted.

Balanceaktens 3 mål og ambitioner

De 7 værdier konkretiseres her i nogle konkrete mål og en række ambitioner for at nå de 3 mål og at udvikle Uddannelse for Bæredygtig Udvikling:

Mål 1 > Undervisningen omfatter bæredygtighed i teori og praksis

Målet er, at eleverne/de studerende – udover den uddannelse, institutionen varetager – gives viden og kompetencer til at være ambassadører og forandringsagenter for bæredygtighed. Derfor må institutionen have som ambition, at:

- Undervise eleverne/de studerende i værdier, teori og praktiske løsninger om bæredygtighed og i formidling og kommunikation, så de kan formidle oplysninger og skabe debat om bæredygtighed både under og efter deres uddannelse.
- Undervise eleverne/de studerende i naturens kredsløb og samspil, i natur- og miljø-etik og –filosofi, i demokrati og menneskerettigheder og i globaliseringens konsekvenser, muligheder og risici.
- Inddrage eleverne/de studerende i gennemførelsen af de praktiske løsninger under mål 2 og 3.
- Undervise eleverne/de studerende i, og diskutere, livsstilsanalyse, -sammenligning og -kritik.
- Efteruddanne lærerne i bæredygtighed - i teori og i praksis.

Mål 2 > Institutionens drift er bæredygtig

Målet er, at institutionen viser bæredygtighed i praksis og dermed viser både eleverne og omverdenen sammenhængen mellem ord og handling. Derfor skal institutionen arbejde for – og være i gang med en omstilling inden for følgende områder:

- Kildesortering af affald, recirkulering og genbrug af materialer.
- Grøn indkøbspolitik – herunder økologiske fødevarer i køkkenet/kantinen.
- Bæredygtige transportløsninger til og fra institutionen for elever og lærere.
- Miljøledelsessystem, der omfatter bæredygtig drift mht. energi- og vandforbrug, rengøring mv. samt efteruddannelse af driftspersonalet i bæredygtig drift.

Mål 3 ➤ **Institutionen skaber folkeoplysning samt folkelig og politisk debat om bæredygtig udvikling**

Målet er, at institutionen skal være det gode eksempel, som viser såvel andre institutioner som lokalsamfundet og hele landet, hvordan det er muligt at efterleve bæredygtighed i praksis og integrere det i undervisningen. Derfor er det en ambition, at institutionen i løbet af et år arrangerer mindst et offentligt arrangement af fx følgende art:

- Uddannelsesinstitutioner i nærheden inviteres til et oplysnings- og debatarrangement om projektet og FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling og dermed opfordre flere uddannelsesinstitutioner til at deltage.
- Foreninger, myndigheder og erhvervslivet i lokalområdet inviteres til oplysnings- og debatarrangement om projektet og FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling samt bæredygtig udvikling generelt.
- Der arrangeres et offentligt informations- og debatmøde eller anden opmærksomhedsskabende arrangement om projektet og FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling samt bæredygtig udvikling generelt.
- Få lokale og/eller nationale medier til at omtale institutionens arbejde og deltagelse i projektet for at skabe synlighed og opmærksomhed
- Inddragelse af lokalsamfundet i realisering af praktiske, bæredygtige løsninger/tiltag, eksempelvis de løsninger/tiltag, der er nævnt under mål 2.

Status og videreudvikling på projektets årsmøde

De deltagende institutioner har med Balanceakten et procesværktøj, der skal støtte op omkring processen for en bæredygtig udvikling og udvikling af Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

Hver institution foretager én gang årligt en selv-evaluering ved at gøre status over, hvor langt den er nået med at leve op til de tre mål. Denne redegørelse lægges dels ind på projektets hjemmeside, dels fremlægges den for de øvrige deltagende institutioner på projektets årsmøde.

Institutionernes redegørelser bruges på årsmødet som udgangspunkt for status over projektet, erfaringsudveksling og udvikling af nye ideer og tiltag. Årsmødet er tillige det sted, hvor de deltagende institutioner i fællesskab sætter nye mål og ambitioner for projektet og diskuterer og fastlægger den videre udvikling, herunder samarbejde med andre lande.

Tilslutning til Balanceakten

Hvis din uddannelsesinstitution vil være med i projekt Balanceakten, så send en tilmelding i et brev eller en mail til projektets sekretariat på adressen:

Øko-net

Svendborgvej 9, Ollerup
DK-5762 Vester Skerninge
Att.: Lars Myrthu-Nielsen (koordinator)
E-mail: eco-net@eco-net.dk

Tilmeldingen skal foretages af institutionens ledelse, som skal udpege mindst én medarbejder som tovholder for projektet i institutionen. Tilmeldingen skal indeholde faktuelle oplysninger om institutionen, antal elever etc.

Styregruppen/sekretariatet vil herefter sørge for, at institutionen anføres på hjemmesiden og får tilsendt yderligere materiale om projektet samt holdes løbende orienteret om projektets udvikling.

Balanceaktens symbol

Balanceakten, der pryder pjecens sider og som har givet projektet navn, består af en række skulpturer, der er skabt af den danske billedhugger Jens Galschiøt som et internationalt symbol for FN's tiår for Uddannelse for Bæredygtig Udvikling. Balanceakten er skabt som et konkret og visuelt symbol på projektet og på den balance, som bæredygtighed kræver. Balanceakten er en række bronzeskikkelser, der balancerer på 14 meter høje, bøjelige kulfiberstænger.

Ofte holder figurerne kun lige netop balancen, men kulfiberstængerne sørger for, at de hele tiden retter sig op som udtryk for, at vi kan finde en bæredygtig balance, hvis vi gør os umage. Skulpturerne vil som led i det nordiske projekt blive opsat i Norge, Sverige og Danmark som startskud til og symbol for projektet.

Projektet har i samarbejde med Jens Galschiøt planlagt, at skulpturerne skal sættes op mange steder i verden. Visionen er, at der opsættes 10 skulpturer, én for hver af Balanceaktens 7 værdier og 3 mål. Målet er opsætninger af skulpturer i Europa, Grønland, Nordamerika, Sydamerika, Afrika, Indien, Kina, Sibirien, Japan og Australien.

Skulpturerne vil således både blive et lokalt udtryk for deltagelse i projektet i de nordiske lande og et symbol på, at man med projektet indgår i en større global sammenhæng.

Bæredygtig udvikling handler om en miljømæssig, økonomisk og social retfærdig fremtid – din, vores og deres fremtid.

Tager du stilling og handler, påvirker du udviklingen. Gør du ikke, påvirker du den også!

Vær med i Balanceakten!

Dette projekt inviterer og opfordrer alle Nordens uddannelsesinstitutioner m.v. til at tilslutte sig et nordisk samarbejde omkring Uddannelse for Bæredygtig Udvikling.

De institutioner, der tilslutter sig, forpligter sig til at arbejde for 7 værdier og 3 konkrete mål.

De 3 overordnede mål, er at:

- Undervisningen omfatter bæredygtighed i teori og praksis
- Institutionens drift er bæredygtig
- Institutionen skaber folkeoplysning samt folkelig og politisk debat om bæredygtig udvikling

www.balanceakten.dk

De tre organisationer bag projekt Balanceakten

Stiftelsen
Idebanken

Akersgata 34
N-0180 Oslo
Tlf +47 23 31 09 60
www.idebanken.no

Stiftelsen
Ekocentrum

Aschebergsgatan 44
SE-411 33 Göteborg
Tlf. +46 31 70 50 740
www.ekocentrum.se

ekocentrum

Øko-net

Svendborgvej 9, Ollerup
DK-5762 Vester Skerninge
Tlf. +45 62 24 43 24
www.eco-net.dk
www.ubu10.dk

Projektets fælles nordiske
hjemmeside fra Norge,
Sverige og Danmark

www.balansakten.no
www.balansakten.se
www.balanceakten.dk

International hjemmeside
www.balancingact.dk

Balanceakt-skulpturerne

Skabt af billedhugger Jens Galschiøt,
Art In Defence Of Humanism
www.aidoh.dk

Layout

Mand Over Bord og Courage Design

Oplag

Norsk udgave, 1. oplag: 3000
Svensk udgave, 1. oplag: 3000
Dansk udgave, 1. oplag: 6000

Tryk

SvendborgTryk. Denne tryksag er
Svanemærket og trykt på miljøgod-
kendt, klorfrit og 100% genbrugs-
papir med vegetabilsk trykfarve
uden opløsningsmidler.

ISBN

Norsk udgave:
87-988167-2-1 (tryk)
87-988167-5-6 (web)
Svensk udgave:
87-988167-6-4 (tryk)
87-988167-7-2 (web)
Dansk udgave:
87-988167-8-0 (tryk)
87-988167-9-9 (web)

Februar 2006

Støtte af

norden

Nordisk Ministerråd

Dansk Folkeoplysnings Samråd